

OBSAH

Úvod 12

Členění knihy a základní pojmy 16 Pramenná základna, časové a prostorové vymezení 21 Současný stav bádání, etický rozměr 25 Zvolené přístupy 28

Genealogie veksláctví. Společenský a hospodářský kontext státněsocialistického Československa 34

Konzum, luxus a masová spotřeba v podmínkách socialistických diktatur 36 Limity centrálně plánovaného hospodářství, stínová ekonomika a černý trh 40 Role Západu 45

Podnik zahraničního obchodu Tuzex a jeho význam 48

Tuzexové poukázky jako platební prostředek 58 Nabízený sortiment 59 Prodejní síť a propagace vlastní činnosti 64 Struktura podniku a jeho zaměstnanci 66 Hospodářský potenciál podniku a jeho vývoj 69

Veksláci jako aktéři černého trhu a jejich každodenní praxe 76

„Ti druzí“ – vekslování jako širší praxe 78 Organizovaný černý trh a základní principy „vekslu“ 81 „Obvyklí podezřelí“ – k sociálnímu původu potenciálních veksláků 86 Typologie organizovaného vekslu: „komáři“, „skupky“ a „pocitiví obchodníci“ 89 Mocenské vztahy uvnitř komunity 113 Násilí 116

Marky, bony, digitálky. Sortiment na černém trhu a jeho koloběh

126

Bony a cizí měny 128 Antropologická perspektiva
obchodů a „stavovská čest“ veksláků 136 Nejen bony
a valuty: ostatní komodity a cesty jejich distribuce 141
„Dary ze zahraničí“ neboli dovoz automobilů 150 LP
desky na burzách 152 Videokazety a videotechnika 154
Digitální hodinky a výpočetní technika 158 Oblečení
a módní doplňky 160 Drahé kovy, starožitnosti
a umělecká díla 162

„Z Alcronu jsme měli závodku.“ K životnímu stylu veksláků

166

Životní standard 172 Móda 177 Automobil 180
Sex 186 Jazyk 188

Veksláctví ve světle dobové legislativy

190

Ohrožení devizového hospodářství a pašování 194
Spekulace – od tuzexových poukázek ke spotřebnímu
zboží 196 Příživnictví 200

Od policejních manévrů po „klid na práci“. Potírání veksláctví a jeho limity

202

Veřejná bezpečnost 205 Státní bezpečnost a její
zájmové pole, odbor vnitřní ochrany 215 Pohled mimo
bezpečnostní složky: patroni a klienti 223 Specifika
a úskalí vyšetřování 228 Vnější impulsy: vládní
a stranický pohled 233 „VEXL“ tým 239 Tresty 242
Snaha o systémové řešení? 245 Skutečné dopady
veksláctví 248

**Obraz veksláka ve veřejném
prostoru a postoje čs. obyvatelstva
k problematice veksláctví** 252

Veksláci na stránkách dobového tisku 254 „Přestavbová
publicistika“ – o tématu v nových intencích 260 Osvojený
obraz? 262 Bony a klid a další produkce – veksláci
v populární kultuře pozdního socialismu 270 Mezi
odsuzováním a adorací 278

Veksláci po roce 1989 280

Privatizace a podnikatelské prostředí devadesátých let 287
Vlastní narativy 294

Závěr 296

Přílohy 306

Seznam pramenů a literatury 314 Jmenný rejstřík 329
Seznam použitých zkratk 331 Seznam vyobrazení 332
Summary 334 Poděkování 335